

TEMATY NA WEWNĘTRZNĄ CZĘŚĆ EGZAMINU MATURALNEGO
Z JĘZYKA POLSKIEGO W ROKU SZKOLNYM 2012/2013

I LITERATURA

1. Literatura a historia. Omów różne sposoby prezentowania wydarzeń historycznych w literaturze (na wybranych przykładach).
2. Praca jako źródło wartości i szczęścia. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów różnych epok.
3. O miłości erotycznej – inspirująco i banalnie. Omów różne ujęcia tego motywu w wybranych dziełach literatury polskiej i obcej.
4. Przedstaw rozważania o funkcjach różnego typu komizmu w literaturze. Wykorzystaj wybrane dzieła pisarzy polskich i obcych.
5. Polemika z kulturową tradycją romantyzmu w literaturze polskiej. Omów temat, nawiązując do wybranych utworów.
6. Tradycja i awangarda w literaturze. Objasnij sens tych pojęć, wykorzystując wybrane dzieła polskich pisarzy XX wieku.
7. Rozważ, jakie funkcje pełni literatura, nawiązując do wybranych dzieł pisarzy polskich i obcych.
8. Pomyłki autorskie w tekstach literackich – ich przyczyny i skutki. Zbadaj zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów.
9. Udowodnij tezę o przenikaniu się filozofii i literatury, nawiązując do wybranych tekstów pisarzy polskich i obcych.
10. Mistrzowie ironii w literaturze. Przedstaw rozważania o funkcji ironii w wybranych dziełach autorów polskich i obcych.
11. Polifonia narracyjna w prozie epickiej XX wieku. Omów temat na przykładzie wybranych dzieł autorów polskich i obcych.
12. Studium zbrodni. Przedstaw psychologiczne portrety morderców, ukazane w literaturze polskiej i obcej.
13. „Gniazdo ojczyście”, dom, ziemiańska Arkadia w ujęciu różnych twórców literatury. Zanalizuj temat na podstawie wybranych utworów.
14. Motywy faustowskie – różne ujęcia i sposoby funkcjonowania w literaturze polskiej i obcej. Omów na wybranych przykładach.
15. Dzieła przełomu i ich wpływ na kształtowanie się nowych epok. Rozważ na wybranych przykładach.
16. Miasto – przestrzeń życia człowieka jako temat dzieł literackich. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
17. Etos chłopstwa (inteligencji) i jego demaskacja. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok.
18. Czy bohater negatywny jest potrzebny literaturze ? Rozważ temat, odwołując się do wybranych przykładów.
19. Refleksja, ironia, groteska... Omów na przykładach różne sposoby ukazywania świata i mówienia o człowieku przez literaturę.
20. Twórczość W. Szekspira jako inspiracja dla pisarzy różnych epok. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów.
21. Warunki życiowe jako determinanta postaw bohaterów literackich. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów z literatury.
22. Przepis na dobrą powieść kryminalną. Rozważ problem, odwołując się do twórczości wybranych pisarzy.
23. Emigrant w literaturze. Omów różne ujęcia tego motywu w wybranych utworach.
24. Różne obrazy Litwy w dziełach literackich polskich pisarzy. Przedstaw na wybranych przykładach.
25. Natura w dziełach literackich. Omów sposoby kreacji świata przyrody w wybranych utworach.
26. Sąd współczesnego człowieka nad parenetycznymi wzorcami osobowymi propagowanymi w dziełach literackich różnych epok.

27. Epistolografia jako źródło uniwersalnej refleksji o kondycji człowieka. Omów zagadnienie, odwołując się do listów pisarzy z różnych epok.
28. Czy prawo do obrony ojczyzny jest święte i usprawiedliwia czynienie zła? Rozważ temat na wybranych przykładach z literatury polskiej i obcej.
29. Poezja lingwistyczna – zabawa językiem, ale czy tylko? Rozważ na wybranych przykładach
30. Poszukiwanie prawdy o człowieku w polskim dramacie XX wieku. Omów zagadnienie, wykorzystując różne utwory.
31. Marzenia o Arkadii. Przedstaw swoje refleksje, sięgając do wybranych utworów.
32. Prowincja i przedmieście. Omów sposoby kreacji przestrzeni w różnych dziełach literackich.
33. Alienacja - problemem i zagrożeniem dla współczesnego człowieka. Omów zagadnienie, przywołując wybrane utwory z literatury XX w.
34. Funkcje symboliczne rekwizytów w literaturze (np. jabłko, pierścień, sztylet, korona). Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
35. Sfera sacrum w literaturze. Omów różne ujęcia tego motywu w wybranych tekstach literackich.
36. Metaforyczne ujęcie motywu podróży. Zaprezentuj je, odwołując się do wybranych utworów literackich polskich i obcych.
37. Dziedzictwo klasycyzmu w literaturze polskiej XX wieku. Zaprezentuj różne sposoby wykorzystania dorobku klasycyzmu w wybranych utworach.
38. Polskie obyczaje szlacheckie i ludowe. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich różnych epok.
39. Awans społeczny jako cel w życiu człowieka. Omów problem, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
40. Obrazy biesiad utrwalone w dziełach literackich różnych epok. Analiza porównawcza wybranych przykładów.
41. Omów na wybranych przykładach zagadnienie tolerancji, sięgając do literatury polskiej i powszechnej.
42. Mechanizmy zniewolenia człowieka w ujęciu twórców literackich. Omów zjawisko, wykorzystując różne dzieła.
43. Poeci Nowej Fali wobec tradycji literackiej. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
44. Podobieństwa i różnice w literackich prezentacjach obrazu wsi. Omów temat na wybranych przykładach dzieł literackich pochodzących z XIX i XX wieku.
45. Motto, cytat, ostatnia strofa, tytuł jako klucz do interpretacji dzieła literackiego. Omów na wybranych przykładach.
46. Książka w życiu bohatera literackiego. Omów jej funkcję na wybranych przykładach.
47. Wyznanie, dziennik, pamiętnik, autobiografia jako specyficzna forma rozmowy z czytelnikiem. Rozwiń, odwołując się do wybranych przykładów.
48. Literackie powroty do kraju lat dziecińczych. Omów funkcje takich odwołań i przedstaw różne realizacje tego motywu.
49. Mityzacja dzieciństwa w literaturze. Omów sposoby kreacji świata przedstawionego na wybranych przykładach.
50. Dokumentaryzm jako zasada kreacji świata przedstawionego w wybranych dziełach literatury XX w.
51. Najnowsza poezja polska – odbiciem jednostkowych doświadczeń egzystencjalnych czy opisem rzeczywistości? Omów tendencje występujące we współczesnej liryce, odnosząc się do wybranych autorów.
52. Różne ujęcia literackie motywu rewolucji społecznej oraz ich funkcje. Omów zagadnienie, odwołując się do przykładów wybranych utworów.
53. Rola postaci drugoplanowych w dziele epickim. Analiza porównawcza wybranych przykładów z różnych epok.
54. Symbolika grobu w literaturze. Omów zagadnienie na podstawie utworów pochodzących z różnych epok.
55. Kontrast jako zasada kreacji świata przedstawionego w literaturze. Omów zagadnienie na podstawie wybranych dzieł z różnych epok.
56. Funkcje elementów autobiograficznych w wybranych dziełach literackich różnych epok.
57. Heroizacja i deheroizacja bohaterów w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.

58. Literatura faktu jako współczesne zjawisko kulturowe. Dokonaj analizy tego zagadnienia na wybranych przykładach.
59. Literatura jako narzędzie walki politycznej lub społecznej. Rozważ problem, nawiązując do wybranych tekstów literackich.
60. Człowiek wobec tajemnicy (zagadki) śmierci. Omów najciekawsze, Twoim zdaniem, ujęcia tego problemu w wybranych dziełach literackich różnych epok.
61. Różne sposoby funkcjonowania tradycji homeryckiej w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
62. Literackie ujęcia motywu Prometeusza (lub np. Afrodyty czy innych postaci mitologicznych). Przedstaw najciekawsze, Twoim zdaniem, reinterpretacje greckiego mitu w wybranych dziełach różnych autorów.
63. Człowiek jako aktor w teatrze życia. Omów zagadnienie na przykładach wybranych utworów literackich.
64. Groteska i realizm jako dwa różne sposoby przedstawiania okrucieństwa czasu wojny. Omów zagadnienie na podstawie utworów literackich z XX w.
65. Typy i funkcje zakończeń w dziełach literackich. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
66. Przedstaw mechanizmy funkcjonowania państwa totalitarnego na podstawie wybranych utworów literackich z XX w.
67. Sposoby konstruowania świata przedstawionego w literaturze fantasy. Omów zagadnienie na przykładzie przynajmniej dwóch tekstów różnych autorów.

II ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Na wybranych przykładach zanalizuj różne ujęcia motywu balu w literaturze i sztuce.
2. Postać karierowicza w literaturze i filmie. Analiza porównawcza wybranych przykładów.
3. Konflikt pokoleń w dziełach literackich i filmowych. Omów wybrane dokonania twórców, którzy podejmują ten problem interesująco i niebanalnie.
4. Cztery pory roku w literaturze, malarstwie i muzyce. Zaprezentuj ten temat, odwołując się do wybranych utworów.
5. O czarownicach, diabłach, wilkołakach, rusałkach ... Przedstaw swoje przemyślenia na temat inspiracji baśniowych w wybranych utworach literackich, dziełach malarskich i filmach.
6. Piękno i brzydota. Różne ujęcia tych kategorii w literaturze i sztuce (na podstawie wybranych dzieł).
7. Groteska w literaturze i malarstwie. Przedstaw rozważania o funkcji tej kategorii estetycznej (na podstawie wybranych dzieł).
8. Język filmu a język teatru. Porównaj tworzywa i środki artystycznego wyrazu typowe dla obu dziedzin sztuki, analizując wybrane dzieła.
9. Symboliczne ujęcie motywu okna w literaturze i malarstwie (lub w literaturze i filmie).
10. Baśniowa kreacja świata przedstawionego. Omów zagadnienie na podstawie wybranych dzieł literackich i malarskich z dwóch różnych epok.
11. Dialog z tradycją romantyczną w literaturze XX wieku i filmie. Omów na wybranych przykładach.
12. O inspirującej roli muzyki w utworach poetyckich. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów.
13. Zaprezentuj sztukę jako domenę eksperymentu w wybranych dziełach literackich i malarskich XIX (lub XX) wieku.
14. Przedstaw sposoby deformacji rzeczywistości w wybranych utworach literackich i dziełach malarskich XX wieku.
15. Literackie i plastyczne wyobrażenia czasu. Odwołaj się do wybranych dzieł z różnych epok.

16. Dzieło sztuki źródłem inspiracji dla twórców XX wieku. Omów zagadnienie, odwołując się do literatury i malarstwa.
17. Na wybranych przykładach dzieł XIX wieku porównaj literackie i malarskie środki kreowania scen bitewnych.
18. Funkcje etosu rycerskiego w kulturze. Omów zagadnienie na przykładzie wybranych dzieł literackich i malarskich (lub literackich i filmowych).
19. Architektura jako źródło inspiracji dla literatury i innych dziedzin sztuki. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
20. Na wybranych przykładach z danej epoki udowodnij, że literatura, malarstwo i architektura lub muzyka wyrażają światopogląd swego czasu.
21. Różne ujęcia macierzyństwa w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach z różnych epok.
22. Symboliczne ujęcie rzeczywistości w wybranych dziełach literackich i malarskich.
23. Motyw lasu i jego funkcja w wybranych utworach literackich i dziełach malarskich różnych epok.
24. Motyw polskiego zrywu narodowowyzwoleńczego (albo np. powstania listopadowego czy powstania styczniowego czy innych) w literaturze i sztuce. Porównaj jego ujęcie, nawiązując do wybranych utworów literackich i innych tekstów kultury.
25. Ujęcie i funkcje motywu labiryntu w różnych tekstach kultury. Odwołaj się do wybranych przykładów.
26. Motyw morza w literaturze i sztuce. Przedstaw jego role i funkcje w wybranych dziełach.
27. Orientalizm jako inspiracja twórcza obecna nie tylko w literaturze romantycznej. Wykorzystaj różne teksty kultury.
28. Motyw góry i jego funkcja w wybranych utworach literackich i dziełach malarskich różnych epok.
29. Realia życia w PRL-u w tragicomicznym ujęciu filmowym i literackim. Zinterpretuj wybrany materiał, zwracając uwagę na wyznaczniki poetyki groteski.
30. Omów funkcje barw w dziełach literackich i malarskich z różnych epok (na wybranych przykładach).
31. Różne sposoby kreowania postaci historycznych w literaturze i sztuce. Odwołaj się do przykładów pochodzących z różnych epok.
32. Wpływy nadrealizmu w wybranych dziełach literackich, malarskich i filmowych XX w.
33. Dekalog punktem odniesienia dla człowieka XX wieku. Rozważ zagadnienie, sięgając do wybranych utworów literackich i innych tekstów kultury.
34. Dzieło literackie jako tworzywo dla reżysera filmowego i teatralnego. Omów różne podejścia twórców do pierwowzorów literackich.

III JĘZYK

1. Język reklam prasowych, radiowych i telewizyjnych. Dokonaj analizy porównawczej wybranych tekstów.
2. Ekspresyjność wypowiedzi. Objasnij, na czym polega to zjawisko, prezentując analizę językową tekstów zaliczanych do poezji śpiewanej.
3. Indywidualizacja języka jako ważny element kreacji bohaterów literackich. Omów temat na wybranych przykładach.
4. Modyfikacja związków frazeologicznych we współczesnej polszczyźnie. Omów temat na podstawie wybranych tekstów prasowych.
5. Styl grzecznościowy we współczesnej polszczyźnie mówionej. Referując zagadnienie, wykorzystaj samodzielnie zgromadzony materiał przykładowy.
6. Omów funkcje stylizacji gwarowej (lub środowiskowej) w wybranych utworach młodopolskich (lub z XX wieku).
7. Związki frazeologiczne – stały element języka literackiego i potocznego. Zanalizuj zagadnienie na podstawie wybranych utworów i materiału zgromadzonego przez siebie.
8. Funkcje stylizacji modlitewnych w literaturze. Omów na wybranych przykładach utworów z różnych epok.

9. O sztuce przemawiania dawniej i dziś. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów i przykładów współczesnej retoryki.
10. Językowe sposoby dramatyzowania ludzkich przeżyć w wybranych wierszach polskich poetów XX wieku.
11. Scharakteryzuj stylistykę i metaforykę tytułów i nagłówek prasowych na przykładzie przynajmniej dwóch wybranych gazet. Omów także ich funkcje.
12. Elementy gwarowe we współczesnej kulturze. Omów temat, odwołując się do wybranych tekstów literackich, dialogów filmowych.
13. Cechy swoiste współczesnego języka mieszkańców Łodzi. Przedstaw temat na podstawie materiałów prasowych i własnych badań.
14. Zanalizuj mechanizmy powstawania błędów językowych w tekstach komentatorów sportowych.
15. Funkcje gry językowej w kabarecie. Rozwiń na wybranych przykładach.
16. Styl i język wyznań miłosnych w epistolografii. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych tekstów różnych epok.
18. Manipulacja językowa w programach informacyjnych i publicystycznych. Zbadaj zjawisko, odwołując się do wybranych programów radiowych i telewizyjnych.
19. Styl i język współczesnych polityków. Rozwiń temat, dokonując analizy konkretnych wypowiedzi ustnych i pisemnych.
20. Neologizmy w poezji. Zanalizuj ich budowę słotwórczą i określ funkcje, odwołując się do wybranych przykładów.
21. Różne sposoby wykorzystywania języka potocznego w literaturze. Omów zjawisko na wybranych przykładach.
22. Omów funkcje archaizacji w wybranych utworach z literatury polskiej.

Tematy zostały opracowane przez:

p. Bożenę Parzyjagłę, p. Beatę Chylińską, p. Małgorzatę Sarnecką- Papis oraz p. Izabelę Stasiak.